

UVOD

Šećerna bolest ili dijabetes (lat. *diabetes mellitus* grč. διαβήτης) je hronični, neizlječivi sistemski poremećaj metabolizma, koji se karakteriše hiperglikemijom, tj. trajno povišenim nivoom glukoze u krvi. Uglavnom je uslovljen naslednim faktorima, a nastaje zbog smanjene sekrecije ili smanjenog biološkog dejstva hormona insulina, odnosno u kombinaciji ova dva faktora. Taj nedostatak ometa razmjenu ugljenih hidrata, masti i bjelančevina u organizmu (što se ispoljava tipičnim tegobama), a nakon dužeg vremena utiče i na strukturu i funkciju krvnih sudova, živaca i drugih vitalnih organa.

Riječ *dijabetes* prvi je upotrijebio Demetrije iz Apolonije oko 200. godine p.n.e. Ona je izvedena od grčke riječi διαβαίνειν koja u prevodu znači "teče kroz", što odgovara jednom od glavnih simptoma ove bolesti – neprestano uzimanje tečnosti i prekomijerna produkciji urina (mokraće). Godine 1675. Tomas Vilis je na postojeći naziv dodao riječ *mellitus*, koja je izvedena iz latinskog i u prevodu znači „sladak“ (ovo je povezano sa slatkim ukusom urina oboljelih osoba). Metju Dobson je 1776. dokazao da sladak ukus potiče od prisustva šećera u krvi i mokraći dijabetičara. Riječ dijabetes se obično odnosi na oboljenje *diabetes mellitus*, mada postoje i druga stanja koja u svom imenu sadrže prefiks dijabetes. Među njima je najpoznatije oboljenje *dijabetes insipidus* za kojeg nije karakterističan sladak ukus urina, a koje najčešće nastaje usled oštećanja bubrega ili hipofize.

Prema SZO, etiološka klasifikacija šećerne bolesti podrazumijeva:

1. Dijabetes tipa 1 – nastaje kada pankreas proizvodi suviše malo insulina ili ga ne proizvodi više. Ovaj poremećaj se uglavnom javlja iznenada u djetinjstvu ili adolescencije.
2. Dijabetes tipa 2 - najzastupljeniji oblik diabetesa. Kod ovog poremećaja, pankreas nastavlja da luči insulin, ali tjelesne ćelije postanu otporne na njegovo dejstvo. Ovaj tip diabetesa pogađa ljude preko 40 godina starosti i češće se sreće kod gojaznih ljudi.
3. Trudnički dijabetes - obično nastaje posle porođaja, međutim, žene koje su bolovale od njega imaju veće šanse da obole od diabetesa tipa 2 kasnije u životu.

Šećerna bolest može prouzrokovati kratkoročne i dugoročne komplikacije:

Kratkoročne komplikacije – loše kontrolisan ili neliječen dijabetes tipa 1 može dovesti do ketoacidoze. Simptomi ketoacidoze su: mučnina, povraćanje, teško disanje, zadah koji se osjeća na aceton. Ovi simptomi predstavljaju hitan medicinski slučaj jer mogu dovesti do ozbiljne dehidracije i kome ako se odmah ne liječe.

Dugoročne komplikacije - određeni dugoročni problemi predstavljaju glavnu prijetnju po zdravlje dijabetičara i vremenom se javе čak i kod ljudi koji dobro kontrolišu svoju bolest. Dijabetičari su pod većim rizikom da obole od kardiovaskularnih bolesti. Uvećani krvni sudovi se mogu oštetiti usled ateroskleroze koja je glavni uzrok koronarne bolesti i šloga. Ostale dugoročne komplikacije su posledica oštećenja manjih krvnih sudova po cijelom tijelu.